
MONOGRAFIE PRAWNICZE

WZRUSZALNOŚĆ
CZYNNOŚCI
PRAWNEJ

MACIEJ GUTOWSKI

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MACIEJ GUTOWSKI • WZRUSZALNOŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNEJ

Polecamy najnowsze publikacje z tej serii:

Andrzej Chetchowski

TRWAŁY ZARZĄD NIERUCHOMOŚCIAMI PUBLICZNYMI

Dariusz Chrapoński

WYŁĄCZENIA Z MASY UPADŁOŚCI

Monika Jagielska

**EWOLUCJA OCHRONY KONSUMENTA W PRAWIE
KOLIZYJNYM UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE
ZOBOWIĄZAŃ UMOWNYCH**

Aleksander Raczyński

**SYTUACJA PRAWNA POSZKODOWANEGO W UBEZPIECZENIU
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ**

Marcin Kopec

REWITALIZACJA MIEJSKICH OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Michał Kuliński

**REGULACJE KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ W ROZWOJU
SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO UNII EUROPEJSKIEJ**

Maciej Gutowski

NIEWAŻNOŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNEJ, wyd. 2

Legalis

System Informacji Prawnej

www.sklep.beck.pl

WZRUSZALNOŚĆ CZYNNOŚCI PRAWNEJ

MACIEJ GUTOWSKI

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2010

Redakcja:
Dagna Kordyasz

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2010**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Ireneusz Gawliński
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-1638-3

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wykaz literatury	XIII
Rozdział I. Wprowadzenie	1
§ 1. Uwagi ogólne o przedmiocie pracy	1
§ 2. Ustalenia terminologiczne w ramach analizowanej postaci wadliwości.....	2
I. Pojęcie wzruszalności.....	2
II. Czynność prawna jako postać czynności konwencjonalnej, która może być dotknięta sankcją wzruszalności	8
III. Konotacje terminu „czynność prawna”.....	13
IV. Znaczenie terminu „oświadczenie woli” w płaszczyźnie problematyki wzruszalności czynności prawnych	21
§ 3. Konsekwencje prawne czynności prawnej.....	23
§ 4. Miejsce czynności wzruszalnych w systematyce czynności wadliwych	26
I. Uwagi ogólne – doktrynalne propozycje typologii wadliwości	26
II. Czynności wadliwe, wzruszalne, bezskuteczne i nieważne – uwarunkowania semantyczne i normatywne.....	29
III. Znaczenie reguł konstytutywnych i reguł istotnościowych w płaszczyźnie wadliwości czynności prawnych.....	34
IV. Relacja pojęć „wzruszalność”, „bezskuteczność”, „nieważność”, „wadliwość” – konkluzje	46
V. Schemat systematyki czynności wadliwych	49
Rozdział II. Podstawy wzruszalności czynności prawnej kształtującym oświadczeniem woli	51
§ 1. Uwagi ogólne	51
§ 2. Błąd.....	53
I. Uwagi ogólne.....	53
II. Błąd co do treści czynności prawnej.....	65
III. Błąd istotny	83

IV. Dalsze przesłanki uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli na gruncie art. 84 KC.....	87
V. Projektowane zmiany w ramach instytucji błędu	92
§ 3. Zniekształcenie oświadczenia woli przez posłańca.....	96
§ 4. Podstęp.....	100
I. Uwagi ogólne.....	100
II. Kwalifikacja podstępu.....	104
III. Przesłanki podstępu jako instytucji uzasadniającej uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli.....	106
§ 5. Groźba	125
I. Uwagi ogólne.....	125
II. Charakterystyka prawna groźby.....	129
III. Przesłanki groźby jako instytucji uzasadniającej uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli.....	131
§ 6. Mechanizm i forma oświadczenia kształtującegogo wzruszającegogo czynność prawną na podstawie art. 88 § 1 KC.....	138
§ 7. Termin wykonania prawa kształtującegogo w świetle art. 88 § 2 KC.....	147
Rozdział III. Podstawy wzruszalności czynności prawnej konstytutywnym orzeczeniem sądu.....	151
§ 1. Uwagi ogólne	151
§ 2. Wyzysk.....	152
I. Uwagi ogólne.....	152
II. Przesłanki wyzysku	153
1. Przesłanka obiektywna – niewspółmierność świadczeń.....	153
2. Przesłanka subiektywna – wyzyskanie kontrahenta.....	162
3. Okoliczności dotyczące osoby wyzyskanego	163
III. Kwalifikacja instytucji wyzysku	168
IV. Konsekwencje prawne wyzysku	169
§ 3. Wzruszalność umowy zawartej w wyniku aukcji lub przetargu.....	180
I. Uwagi ogólne.....	180
II. Podmioty uprawnione i przesłanki roszczenia.....	186
III. Charakter prawny roszczenia o unieważnienie umowy zawartej w wyniku aukcji lub przetargu	193
§ 4. Wzruszalność uchwał spółek kapitałowych i spółdzielni.....	201
I. Charakter prawny uchwał.....	201
II. Uchwały podlegające uchyleniu.....	208
1. Uwagi ogólne.....	208
2. Przesłanki roszczenia o uchylenie uchwały.....	214

3. Konstrukcja prawna wzruszalności uchwał.....	235
III. Uchwały sprzeczne z prawem jako niemieszczące się w ramach pojęcia czynności wzruszalnej.....	245
§ 5. Unieważnienie małżeństwa.....	257
Rozdział IV. Analiza sankcji wzruszalności	265
§ 1. Uwagi ogólne	265
§ 2. Teoretyczna konstrukcja sankcji wzruszalności.....	268
I. Cywilnoprawna charakterystyka sankcji.....	268
II. Podwójny skutek sankcji wzruszalności	278
III. Sytuacja prawna po dokonaniu czynności wzruszalnej i wpływ ewentualnych rozporządzeń przedmiotem czynności przed wzruszeniem czynności, na zakres działania sankcji.....	282
IV. Problematyka konwersji i konwalidacji czynności wzruszalnych	286
1. Konwersja.....	286
2. Konwalidacja.....	292
V. Niemożność stosowania instytucji nieważności częściowej (art. 58 § 1 KC <i>in fine</i>) do sytuacji prawnej powstałej wskutek wzruszenia czynności.....	302
VI. Zakres działania sankcji wzruszalności.....	304
VII. Problematyka zasad uwzględnienia sankcji wzruszalności, w świetle reguł obowiązujących w postępowaniu cywilnym	307
§ 3. Roszczenia związane z wzruszalnością czynności	315
I. Uwagi ogólne.....	315
II. Roszczenie o wydanie orzeczenia konstytutywnego	316
III. Roszczenie o zwrot spełnionych świadczeń.....	324
IV. Problematyka dodatkowych obowiązków związanych z realizacją roszczeń kondykcyjnych	334
V. Problematyka roszczeń odszkodowawczych.....	335
1. Problematyka odpowiedzialności na zasadzie <i>culpa in contrahendo</i>	335
2. Problematyka ewentualnej odpowiedzialności deliktowej na podstawie art. 415 KC i n.	346
VI. Roszczenie o ustalenie nieważności czynności prawnej	356
Rozdział V. Zakończenie	361
Indeks rzeczowy	371

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

BGB.....	Bürgerliches Gezetsbuch – Niemiecki Kodeks cywilny
BrońAmU.....	ustawa z 21.5.1999 r. o broni i amunicji (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 52, poz. 525 ze zm.)
Code civil.....	Francuski kodeks cywilny
DGCL.....	Kodeks Stanu Delaware
GospNierU.....	ustawa z 21.8.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2004 r., Nr 261, poz. 2603 ze zm.)
KC.....	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
<i>KH</i>	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.6.1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)</i>
KK.....	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KP.....	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.)
KPC.....	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KPK.....	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego, (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KRO.....	ustawa z 25.2.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zm.)
KRSU.....	ustawa z 20.8.1997 r. o krajowym rejestrze sądowym (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)
KSH.....	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. Nr 94, poz. 296 ze zm.)
KWU.....	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)
<i>KZ</i>	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.)</i>
NierCudzU.....	ustawa z 24.3.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (t.j. Dz.U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758 ze zm.)

Wykaz skrótów

OchrKonkurU.....	ustawa z 16.2.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.)
POPC.....	ustawa z 18.7.1950 r. – Przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz.U. Nr 34, poz. 311 ze zm.).
PrBank.....	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.)
PrNot.....	ustawa z 14.2.1991 r. – Prawo o notariacie (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.)
ProjKC.....	Projekt Księgi Pierwszej Kodeksu Cywilnego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego
PrSpółdz.....	ustawa z 16.9.1982 r. – Prawo spółdzielcze, (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.).
PrWeksl.....	ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali, (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.)
PrZamPubl.....	ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.)
PWKC.....	ustawa z 23.4.1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.).
SpMieszkU.....	ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.)
WŁokU.....	ustawa z 24.6.1994 r. o własności lokali (t.j. Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.)

2. Piśmiennictwo/Czasopisma

BGH NJW.....	Bundesgerichtshof Neue Juristische Wochenschrift
BAG NJW.....	Bundesarbeitsgericht Neue Juristische Wochenschrift
Dz.U.....	Dziennik Ustaw
ERCL.....	European Review of Contract Law
KPP.....	Kwartalnik Prawa Prywatnego
M. Spół.....	Monitor Spółdzielczy
MoP.....	Monitor Prawniczy
NP.....	Nowe Prawo
NPN.....	Nowy Przegląd Notarialny
OSP.....	Orzecznictwo Sądów Polskich
PiP.....	Państwo i Prawo
PiZS.....	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PN.....	Przegląd Notarialny
POSAG.....	Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
PPE.....	Przegląd Prawa Europejskiego
PPH.....	Przegląd Prawa Handlowego
PPod.....	Przegląd Podatkowy
Pr. Bank.....	Prawo Bankowe
Pr. Sp.....	Prawo Spółek

Wykaz skrótów

PS.....	Przegląd Sądowy
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rej.....	Rejent
RPEiS.....	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Społeczny
SC	Studia Cywilistyczne
SP.....	Studia Prawnicze
SPE.....	Studia Prawa Europejskiego
SPP	Studia Prawa Prywatnego
ZNUJ.....	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

3. Inne skróty

art.....	artykuł
m.in.	między innymi
n.....	następny (a)
Nr	numer
NSA.....	Naczelny Sąd Administracyjny
orz.....	orzeczenie
por.	porównaj
post.	postanowienie
poz.	pozycja
s.	strona
S.A.	Sąd Apelacyjny
t.	tom
t.j.	tekst jednolity
uchw.	uchwała
wyd.	wydanie
wyr.	wyrok
z.	zeszyt
ze zm.	ze zmianami
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wykaz literatury

- Ahlt M., Szpunar M.*, Prawo europejskie, Warszawa 2005, 4 wyd.
- Andrews G. M., Millet R.*, Law of Guarantees, London 1995, 2 wyd.
- Antoszek P.*, Charakter prawny aktu głosowania wspólnika spółki kapitałowej, Pr. Sp. 2005, Nr 9.
- Antoszek P.*, Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych, Warszawa 2009.
- Antoszek P.*, Dopuszczalność uchylecia się od skutków prawnych wadliwego aktu głosowania wspólnika spółki kapitałowej, Pr. Sp. 2005, Nr 11.
- Bagińska E.*, Glosa do wyroku SN z 27.9.2005 r., I CK 191/05, OSP 2007, Nr 7-8, poz. 87.
- Balasiński C.*, Pozycja prawa międzynarodowego w krajowym porządku prawnym (w świetle Konstytucji z 1997 r.), PPE 1997, Nr 2.
- Banaszak B.*, Prawo konstytucyjne, Warszawa 2004.
- Bar Ch., Clive E., Schulke-Nölte H.*, Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law, Draft Common Frame of Reference (DCFR), Munich 2009.
- Barta J., Markiewicz R.*, Internet a prawo, Kraków 1998.
- Bączyk M.*, Glosa do uchwały SN z 30.9.1996 r., III CZP 85/96, Pr. Bank. 1997, Nr 1.
- Beale H., Hartkamp A., Kotz H., Tallon D.*, Cases, Materials and Text on Contract Law, Oxford and Portland 2002.
- Beale H. G.*, Chitty on Contracts, vol. 1, General Principles, *H. G. Beale* (red.), 28 wyd., London 1999.
- Beatson J.*, Anson's Law of Contract, Oxford 2002.
- Beatty J., Samuelson S.*, Business Law and the Legal Environment for the New Century, Ohio 2002.
- Bednarek M.*, [w:] *E. Łętowska, P. Drapata, M. Bednarek*, Umowy odnoszące się do osób trzecich, Warszawa 2006.
- Bielski P.*, Spółka kapitałowa w organizacji a status przedsiębiorcy, PPH 2002, Nr 6.
- Bieniek G.*, [w:] Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, *G. Bieniek* (red.), Tom I, Warszawa 2003, wyd. 5.
- Bieniek G.*, [w:] Nieruchomości. Problematyka prawna, Warszawa 2004.
- Bieniek G.*, W sprawie reprezentacji gminy jako osoby prawnej, Rej. 2003, Nr 2.
- Biernat S.*, [w:] Prawo Unii Europejskiej, *J. Barcz* (red.), Warszawa 2004.
- Bigler S., Tillman S.*, Void or voidable? – Curing Defects in Stock Issuances Under Delaware Law, The Business Lawyer, vol. 63, 2008, Nr 8.

- Bilewska K.*, Legitymacja byłego członka zarządu do zaskarżenia uchwały zgromadzenia wspólników, *Pal.* 2007, Nr 11–12.
- Black H. C.*, *Black's Dictionary of Law*, St. Paul 1991.
- Bładowski B.*, Środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2008.
- Błahuta F.*, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz, Z. Resich (red.)*, t. 2, Warszawa 1972.
- Bończak-Kucharczyk E.*, Spółdzielnie mieszkaniowe. Komentarz, Warszawa 2008.
- Boratyńska M.*, Przetarg w prawie polskim. Zagadnienia cywilistyczne, Warszawa 2001.
- Bossowski F.*, Nieważność i bezskuteczność, [w:] *Encyklopedia podręczna prawa prywatnego*, Warszawa.
- Brodecki Z.*, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku a członkostwo Polski w Unii Europejskiej, C. Mik (red.)*, *Acquis communautaire. Pojęcie nieznanie Konstytucji RP*, Toruń 1999.
- Brol J.*, *Umowa leasingu*, Warszawa 2002.
- Broniewicz W.*, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1998.
- Bryl W.*, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz, Z. Resich (red.)*, t. 1, Warszawa 1972.
- Brzeziński B.*, Glosa do wyroku NSA z 29.5.2002 r., III SA 2602/00, POP 2003, Nr 1.
- Brzeziński B., Kalinowski M., Masternak M., Olesińska A.*, *Ordynacja podatkowa – komentarz*, Toruń 2002.
- Brzozowski A.*, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. K. Pietrzykowski (red.)*, Tom I, 5 wyd., Warszawa 2009.
- Brzozowski A.*, [w:] *Suplement. Tom I. Kodeks cywilny. Komentarz*, t. III, *K. Pietrzykowski (red.)*, Warszawa 2003.
- Brzozowski A.*, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 7, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, Warszawa 2001.
- Buczkowski K., Wojtaszek M.*, *Lichwa pieniężna – zagadnienia cywilnoprawne*, PPH 1999, Nr 8.
- Buczkowski S.*, *Umowa o roboty budowlano-montażowe. Wybrane zagadnienia prawne*, SP 1964, Nr 3.
- Chabas F.*, *Lecons de droit civil, tome II, Obligations theorie generale*, Paryż 1991.
- Cieślak S.*, Wpływ nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego na stopień sformalizowania postępowania cywilnego, MoP 2004, Nr 21.
- Cisek A., Kremis J.*, Glosa do wyroku SN z 1.7.1974 r., III CRN 119/74, OSP 1976, Nr 2, poz. 30.
- Cisek A., Kremis J.*, Z problematyki wyzysku w ujęciu kodeksu cywilnego, RPEiS 1979, Nr 3.
- Cozian M., Viandier A., Deboissy F.*, *Droit des sociétés*, Paris 2009.
- Craig P., de Búrca G.*, *EU Law – Text, Cases and Materials*, Oxford 2003.
- Czachórski W.*, Glosa do uchw. SN z 17.1.1967 r., III CZP 32/66, OSPiKA 1969, Nr 5, poz. 97.

- Czachórski W.*, Odpowiedzialność kontraktowa i jej stosunek do odpowiedzialności deliktowej wg. KC, NP 1964, Nr 10.
- Czachórski W.*, Odpowiedzialność odszkodowawcza w ramach tzw. ujemnego interesu umownego, RPEiS 1968, Nr 3.
- Czachórski W.*, Zobowiązania. Zarys wykładu, Warszawa 1994.
- Czajkowska-Dąbrowska M.*, O osobliwościach nieważności umów naruszających zakaz stosowania praktyk monopolistycznych, [w:] Księga pamiątkowa ku czci Sędziego Janusza Pietrzykowskiego, Warszawa 2000.
- Czarnecki R.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, *Z. Resich* (red.), t. 2, Warszawa 1972.
- Czech B.*, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz do artykułów 1-505¹⁴ KPC, *K. Piasecki* (red.), 4 wyd., Warszawa 2006.
- Czepita S., Kuniewicz Z.*, Spór o konwalidację nieważnych czynności prawnych, PiP 2002, Nr 9.
- Czepita S.*, Reguły konstytucyjne a system prawny, Szczecin 1996.
- Czarniawski R.*, Kodeks spółek handlowych. Przepisy o spółce akcyjnej, Warszawa 2001.
- Davidson D., Knowles B., Forsythe L., Jespersen R.*, Business Law - Principles and Cases, Belmont 1987.
- Davies P.*, Introduction to Company Law, Oxford 2002.
- Dąbrowa J.*, [w:] System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań, część ogólna, T. III cz. 1, Wrocław 1981.
- Dąbrowska-Kardas M., Kardas P.*, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 278-363 k.k., t. 3, Kraków 1999.
- Dine J.*, Company Law, London 1998.
- Dmowski S.*, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom I. Komentarz do artykułów 1-505¹⁴ KPC, *K. Piasecki* (red.), 4 wyd., Warszawa 2006.
- Dmowski S.*, [w:] Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna, 5 wyd., Warszawa 2003.
- Dmowski S.*, [w:] Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, *G. Bieniek* (red.), t. II, Warszawa 1997.
- Doliwa A.*, Prawo mieszkaniowe. Komentarz, Warszawa 2003.
- Domański L.*, Instytucje kodeksu zobowiązań. Część ogólna, t. I, Warszawa 1936.
- Dominowska J.*, Zakres merytorycznego badania wniosku o wpis w postępowaniu wieczystoksięgowym, PiP 2007, Nr 5.
- Draniewicz B.*, Glosa do wyroku SN z 17.2.2004 r., III CZP 116/03, Pr. Sp. 2005, Nr 5.
- Drapała P.*, Glosa do wyroku SN z 23.11.1999 r., II CKN 565/98, PS 2001, Nr 2.
- Drozd E.*, Problematyka formy czynności prawnych na tle art. 77 KC, SP 1973, Nr 38.
- Drozd E.*, Przeniesienie własności nieruchomości, Warszawa 1974.
- Drozd E.*, Umowa zobowiązująca jako podstawa prawna dla umów z zakresu prawa rzeczowego, [w:] Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa Profesora Maksymiliana Pazdana, Kraków 2005.

- Drozdowicz M.*, Błąd w elektronicznych czynnościach prawnych, PPH 2001, Nr 9.
- Dubis W.*, [w:] Kodeks cywilny Komentarz, *E. Gniewek* (red.), Warszawa 2006.
- Dubis W.*, Zbieg roszczeń a skarga z bezpodstawnego wzbogacenia, PS 2002, Nr 1.
- Dubisz S.*, Słownik języka polskiego, tom 1, Warszawa 2003.
- Dubisz S.*, Słownik języka polskiego, tom 2, Warszawa 2003.
- Dubisz S.*, Słownik języka polskiego, tom 3, Warszawa 2003.
- Dubisz S.*, Słownik języka polskiego, tom 4, Warszawa 2003.
- Dybowski T.*, [w:] System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, Prawo zobowiązań – część ogólna, Wrocław 1981.
- Dybowski T.* (red.), *Pyziak-Szafnicka M.*, Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika, Warszawa 1995.
- Dybowski T.*, [w:] System prawa cywilnego, t. III cz. 2, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, Wrocław 1976.
- Dybowski T.*, Adekwatny czy konieczny związek przyczynowy, Pal. 1961, Nr 6.
- Ehrenzweig A.*, System des österreichischen allgemeinen Privatrechts. Allgemeiner Teil (II), Wien 1951.
- Eidenmüller H.*, Exerting Pressure in Contractual Negotiations, ERCL 2007, vol. 3 No 1.
- Einem H.*, Die Rechtsnatur der Option, Berlin 1974.
- Erciński T.*, [w:] Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, *T. Erciński* (red.), t. I, 4 wyd., Warszawa 2003.
- Fabre-Magnan M.*, Les obligations, Paryż 2004.
- Flour J., Albert J. L., Savaux E.*, Droit civil. Les obligations. 1. L'acte juridique, Paryż 2004.
- Flume W.*, Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts, Berlin 1975.
- Flume W.*, Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts, t. II, Das Rechtsgeschäft, Berlin 1965.
- Frąckowiak J.*, [w:] Kodeks Spółek Handlowych. Komentarz, *K. Kruczałak* (red.), Warszawa 2002.
- Frąckowiak J.*, Instytucje prawa handlowego w kodeksie cywilnym, Rej. 2003, Nr 3.
- Frąckowiak J.*, Handlowe czynności kreujące, PPH 2008, Nr 12.
- Frąckowiak J., Potrzeszcz R.*, Czy nadanie osobowości prawnej spółkom osobowym wymaga zasadniczej reformy prawa podatkowego, PPH 2000, Nr 1.
- Frąckowiak J.*, Uchwały zgromadzeń spółek kapitałowych sprzeczne z ustawą, PPH 2007, Nr 11.
- Furmston M., Cheshire G. C., Fifoot C. H.*, Law of Contract, London 2001.
- Gajda J.*, Dobra wiara organu osoby prawnej, PiP 1991, Nr 3.
- Gajda J.*, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 2000.
- Gandor K.*, Konwersja nieważnych czynności prawnych, SC 1963, t. IV.
- Gapska E.*, Wady orzeczeń sądowych, Warszawa 2009.
- Garlicki S.*, Związek przyczynowy przy szkodzie na osobie, NP 1957, Nr 11.
- Gawlik B.*, Pojęcie umowy nienazwanej, SC, t. XVIII.

- Gawlik B.*, Procedura zawierania umowy na tle ogólnych przepisów kodeksu cywilnego (art. 66–72 KC), Kraków 1978.
- Gawlik B.*, Umowa *know-how*. Zagadnienia konstrukcyjne, Kraków 1974.
- Gdulewicz E.*, [w:] Polskie prawo konstytucyjne, *W. Skrzydło* (red.), Lublin 1998.
- Gersdorf M., Ignatowicz J.*, Prawo spółdzielcze. Komentarz, Warszawa 1985.
- Ghestin J.*, Traité de droit civil. Les obligations. Le contrat: formation, Paryż 1993.
- Giarno M.*, Zawarcie umowy za pośrednictwem internetowych platform aukcyjnych, PPH 2008, Nr 4.
- Gierat A.*, Glosa do uchwały z SN z 20.6.2001 r., I CKN 1137/98, MoP 2003, Nr 24.
- Gierat A.*, Zaskarżanie uchwał walnych zgromadzeń spółek kapitałowych w przepisach kodeksu spółek handlowych, PS 2001, Nr 11–12.
- Gizbert-Studnicki T.*, O nieważnych czynnościach prawnych w świetle koncepcji czynności konwencjonalnych, PiP 1975, Nr 4.
- Gniewek E.*, Z problematyki umów przedwstępnych, NP 1970, Nr 7–8.
- Gołaczyński J.*, [w:] System prawa prywatnego, t. 4., Prawo rzeczowe, *E. Gniewek* (red.), Warszawa 2005.
- Górski J.*, Przygotowanie umowy w świetle kodeksu zobowiązań, Poznań 1938.
- Granecki M.*, *Culpa in contrahendo*, PPH 2001, Nr 3.
- Granecki P.*, Zasada bezwzględnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną umyślnie (według kodeksu cywilnego), SP 2000, Nr 3–4.
- Gromek K.*, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, Warszawa 2004.
- Grudziński M., Wolter A.*, Recenzja pracy S. Szera, Prawo rodzinne, PiP 1953, Nr 8–9.
- Grzesiok P.*, Zaskarżanie uchwał w kodeksie spółek handlowych na tle rozwiązań kodeksu handlowego (cz. I), Pr. Sp. 2002, Nr 5.
- Grzesiok P.*, Zaskarżanie uchwał w kodeksie spółek handlowych na tle rozwiązań kodeksu handlowego (cz. II), Pr. Sp. 2002, Nr 6.
- Grzesiowski K.*, Charakter prawny oraz zaskarżanie uchwały zarządu spółdzielni mieszkaniowej, określającej przedmiot odrębnej własności lokali (art. 42–43 ustawy z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych), cz. I, Rej. 2005, Nr 11.
- Grzybowski S.*, [w:] System prawa cywilnego, t. I, część ogólna, 2 wyd., Wrocław 1985.
- Grzybowski S.*, [w:] System prawa cywilnego, t. I, część ogólna, 1 wyd., Wrocław 1974.
- Grzybowski S.*, [w:] System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań, część ogólna, T. III, cz. 1, Wrocław 1981.
- Grzybowski S.*, O rzekomej konwalidacji nieważnej czynności prawnej, RPEiS 1974, Nr 3.
- Grzybowski S.*, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 1970.
- Grzybowski S.*, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 1974.
- Guść J.*, O właściwości (naturze) stosunku prawnego, PiP 1997, Nr 4.

- Gutowski M.*, Konwersja umowy stanowczej w przedwstępna wobec zmian kodeksu cywilnego, PiP 2004, Nr 11.
- Gutowski M.*, Charakter prawny oferty na tle niedawnych zmian w kodeksie cywilnym, PiP 2000, Nr 3, poz. 67.
- Gutowski M.*, Głosa do wyroku SN z 6.11.2003 r., III CK 16/02, OSP 2005, Nr 7–8, poz. 96.
- Gutowski M.*, Konstrukcja wad oświadczenia woli w Projekcie KC, PiP 2009, Nr 8.
- Gutowski M.*, Nieważność czynności prawnej, Warszawa 2006.
- Gutowski M.*, Nieważność czynności prawnej, 2 wyd., Warszawa 2008.
- Gutowski M.*, Nieważność i inne przypadki wadliwości czynności prawnych w kontekście odpowiedzialności karnoprawnej, PiP 2004, Nr 9.
- Gutowski M.*, O roszczeniach: kondykcijnym, odszkodowawczym i ustalenio-
wym, które mogą powstać w związku z nieważnością czynności prawnej,
MoP 2006, Nr 14.
- Gutowski M.*, Problematyka ważności umowy zawartej w zakresie działalno-
ści licencjonowanej (medycznej, prawniczej, architektonicznej księgowej,
doradztwa podatkowego i innej) przez osobę nie posiadającą wymaganej
licencji, na tle uchwały SN z 17.7.2007 r., MoP 2009, Nr 3.
- Gutowski M.*, Sankcja nieważności na tle uchwał organów spółek kapitałowych,
PPH 2007, Nr 12.
- Gutowski M.*, Sprzeczność z prawem Unii Europejskiej jako przesłanka nie-
ważności czynności prawnej na podstawie art. 58 KC, RPEIS 2006, Nr 1.
- Gutowski M.*, Zasada kausalności czynności prawnych w prawie polskim -
artykuł, PiP 2006, Nr 4.
- Gwiazdomorski J.*, Prawo spadkowe w zarysie, Warszawa 1985.
- Gwiazdomorski J.*, Próba korektury pojęcia czynności prawnej, [w:] Prace
z zakresu prawa cywilnego i prawa na dobrach niematerialnych, ZNUJ 1974,
Nr 346.
- Hamilton R. W.*, The Law of Corporations, St. Paul 2000.
- Harla G.*, Ważność umowy zawartej z osobą fizyczną, która przy zawarciu umow-
y podała się za kogoś innego, Pal. 2002, Nr 11–12.
- Hartkamp A.*, Principles of Contract Law, [w:] Towards a European Civil Code,
*A. Hartkamp, M. Hesselung, E. Hondious, C. Joustra, E. du Perron, M. Veld-
man* (red.), Nijmegen 2004.
- HeNrichs H.*, [w:] Palandt, Bürgerliches Geztzbuch, Auflage 1964, uwagi do
§ 145, notka 3.
- Henn G.*, Handbuch des AktieNrechts, Heidelberg 2002.
- HeNrich D.*, Vorvertrag, Optionsvertrag, Vorrechtsvertrag – Eine dogmatische-
systematische Untersuchung der vertraglichen Bindungen vor und zu einem
Vertragsschluß, Berlin 1965.
- Herdegen M.*, Prawo europejskie, Warszawa 2004.
- Hogg J. F., Bishop C. C., Barnhizer D. B.*, Contracts. Cases and Theory of Con-
tractual Obligation, St. Paul 2008.

- Ignatowicz J.*, [w:] Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, *M. Grudziński, J. Ignatowicz* (red.), Warszawa 1966.
- Ignatowicz J.*, Prawo rzeczowe, Warszawa 1995.
- Jakubecki A., Skubisz R.*, Analiza zasadności przesłanki interesu prawnego jako podstawy ubiegania się o unieważnienie praw wyłącznych na podmioty własności przemysłowej (analiza sporządzona na zlecenie Ministerstwa Gospodarki – grudzień 2007, s. 4. <http://www.mg.gov.pl/NR/rdonlyres/D5F8D73D-8471-442B-9718-D26190A7D6F9/42403/analiza.pdf>.
- Janiszewska B.*, Klauzula generalna dobrych obyczajów w znowelizowanych przepisach kodeksu cywilnego, PPH 2003, Nr 10.
- Jankowski J.*, Nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego. Cz. I. Postępowanie rozpoznawcze, MoP 2004, Nr 19.
- Jarocho A.*, Interes prawny powoda żądającego ustalenia istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, [w:] Prawo wobec wyznań współczesności, t. V, Poznań 2008.
- Jarocho A.*, Legitymacja do żądania stwierdzenia przez sąd nieważności uchwał zgromadzenia wspólników (akcjonariuszy), Pr. Sp. 2004, Nr 12.
- Jasiakiewicz M.*, Zawarcie, zmiana i wykonywanie umów obrocie gospodarczym, [w:] Prawo gospodarcze i handlowe, t. 5, Prawo umów w obrocie gospodarczym, *S. Włodyka* (red.), Warszawa 2001.
- Jastrzębski J.*, Interferencje adekwatnej przyczynowości oraz winy przy odpowiedzialności za szkodę majątkową, PS 2004, Nr 7–8.
- Jastrzębski J.*, Interferencje adekwatnej przyczynowości oraz winy przy odpowiedzialności za szkodę majątkową, PS 2004, Nr 7–8.
- Jauernig O.*, [w:] Bürgerliches Gezetzbuch Kommentar, München 2004,
- Jedliński A.*, Pozorność jako wada czynności prawnej i konsekwencje prawne pozorności, Rej. 2005, Nr 5.
- Jedliński A., Mędrzecka J.*, Zasada swobody umów a ważność czynności prawnej, Rej. 2003, Nr 5.
- Jentz G. A., LeRoy Miller R., Cross F. B.*, West's Business Law, St. Paul 1993.
- Jezioro J.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, *E. Gniewek* (red.), 2 wyd., Warszawa 2006.
- Jędrzejewska A.*, Koncepcja oświadczenia woli w prawie cywilnym, Warszawa 1992.
- Jędrzejewska M.*, [w:] Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, *T. Ereciński* (red.), t. I, 4 wyd., Warszawa 2003,
- Jurcewicz W.*, Głosa do uchwały SN(7) z 1.3.2007 r., III CZP 94/06, Głosa 2008, Nr 1.
- Jurcewicz W.*, Kłody pod nogi, Rzeczpospolita z 20.8.2002 r.
- Jurcewicz W.*, Nieważność uchwał w spółkach kapitałowych, PPH 2008, Nr 5.
- Justyński T.*, Głosa do wyroku SN z 17.5.2002 r., I CKN 827/00, OSP 2003, Nr 12, poz. 157.
- Justyński T.*, Głosa do wyroku SN z 8.1.2003 r., II CKN 1097/00, OSP 2004, Nr 4, poz. 52.